

uznanie za sporządzenie tabel prezentujących grupy tego kleru, ich rozlokowanie i funkcje. Dał także obraz życia religijnego w różnych jego formach.

Historiografia Wielkiej Emigracji otrzymała pierwszą solidną syntezę wielopłaszczyznowej działalności duchownych, a zwłaszcza kapelanów wojskowych poza Polską. Polski odbiorca, nawet ten niechętny klerowi katolickiemu, może sobie uświadomić, jak ten kler, w zdecydowanej większości, także poza granicami Polski, potrafił służyć swojej ojczyźnie, formalnie wówczas nieistniejącej, jak uczył polskiego żołnierza być wiernym Bogu i swojemu narodowi, jak potrafił zadbać o jego ludzkie wychowanie, jak organizował wzajemną pomoc. Ta praca zasługuje na promocję.

Marian Brudzisz CSsR
e-mail: marianbrudzisz@gmail.com

MARIA DĘBOWSKA, *Matka Boża Latyczowska na Wołyniu 1930-1945*, Biały Dunajec–Ostróg: „Wołanie z Wołynia” 2017, ss. 71, ISBN 978-83-88863-00-4.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/sp.2017.15>

Obraz Matki Bożej Latyczowskiej w dawnej Polsce był jednym z najbardziej czczonych wizerunków maryjnych. Latyczów zaś był głównym sanktuarium diecezji kamienieckiej. Obraz ten przybył na Podole wraz z ojcami dominikanami, na początku XVII wieku. Jest to jedna z wielu kopii obrazu Matki Bożej Śnieżnej z bazyliki Matki Bożej Większej w Rzymie. Wizerunek wkrótce zasłynął licznymi łaskami. Sława obrazu Matki Bożej rozchodziła się po Rzeczypospolitej. W 1778 roku został on uroczyście koronowany koronami papieskim. Latyczów, obok klasztoru w Berdyczowie, stał się najświęniejszym sanktuarium maryjnym ziem ruskich Rzeczypospolitej. W samym mieście, jak i wokół niego przez wieki żyło bardzo wielu Polaków. Kultu latyczowskiej Madonny nie osłabiły ani rozbiory, ani kasata klasztoru dominikanów. W trakcie wojny polsko-bolszewickiej, w czerwcu 1920 roku, ówczesny proboszcz latyczowski, ks. Franciszek Szymkus, postanowił ochronić obraz przed profanacją i wywieźć go do Warszawy. Został on umieszczony w kaplicy gimnazjum Towarzystwa Oświatowego im. Cecylii Plater-Zyberkówny przy ul. Pięknej 24/26.

Książka M. Dębowskiej przybliży czytelnikowi dzieje kultu obrazu oraz jego losy w okresie II Rzeczypospolitej, a ściślej przeniesienie i kult w diecezji łuckiej. Publikacja stanowi, jak sama autorka przyznaje, rozbudowaną wersję artykułu zamieszczonego w czasopiśmie naukowym „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne”¹.

Opracowanie składa się z czterech części, poprzedzonych krótkim wprowadzeniem i zwieńczonych epilogiem. Pracę wzbogacono licznymi zdjęciami ze zbiorów Ośrodka

¹ M. DĘBOWSKA, *Obraz Matki Bożej Latyczowskiej w diecezji łuckiej (1930-1945)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 105 (2016), s. 25-43.

Archiwów, Muzeów i Bibliotek Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

W pierwszej części autorka opisała wywiezienie obrazu z Warszawy i umieszczenie go w kościele parafialnym w Lubomlu na Wołyniu. Pieczę nad wizerunkiem, z polecenia bp. łuckiego Adolfa Szelażka, objął tamtejszy proboszcz, ks. Stefan Jastrzębski. We wspomnianym kościele obraz został umieszczony w głównym ołtarzu.

Kolejna część dotyczy przeniesienia obrazu do katedry w Łucku. Dokumentacja, którą badała autorka, rzuca światło na okoliczności przewiezienia obrazu z Lubomla do katedry. Opisuje motywy inicjatorów całej operacji oraz sposób działania, porzucenie pierwotnego zamysłu uroczystego przekazania obrazu do katedry na rzecz kolejnego potajemnego przewiezienia go na nowe miejsce, rozwój kultu w katedrze oraz organizację pierwszych pielgrzymek do słynącego cudami wizerunku.

Trzecia część poświęcona jest budowie nowego głównego ołtarza katedry łuckiej, w którego centrum miał znaleźć się cudowny obraz Matki Bożej Latyczowskiej. Maria Dębowska przedstawia w swojej pracy problemy związane ze wzniesieniem nowego ołtarza, trudności wiążące ze sfinansowaniem budowy ołtarza, korespondencję między władzami kościelnymi a budowniczymi, a także przeciąganie się prac związane z brakiem odpowiednich funduszy, korektami projektu nowego ołtarza.

Czwarta część książki została poświęcona obchodom złotego jubileuszu kapłaństwa ordynariusza diecezji łuckiej, biskupa Adolfa Szelażka. Głównym ich punktem było poświęcenie nowego ołtarza głównego w łuckiej katedrze. Autorka opisuje przebieg uroczystości, wymienia zaproszonych gości. W tej części przytacza również treść ciekawego dokumentu, który z okazji wspomnianego jubileuszu otrzymał w darze bp Szelażek. Dokument nosi tytuł „Rys historyczny faktów wiążący się z Cudownym Obrazem Najświętszej Panny Marii Latyczowskiej tudzież kościoła i miasteczka spisany R.P. 1858”². Autorem wspomnianego rysu historycznego był Ludwik Kownacki – marszałek szlachty ziemi latyczowskiej. Trafił on do rąk bp. Szelażka dzięki Stanisławowi Kownackiemu – potomkowi Ludwika.

W krótkim epilogu autorka wspomina o wywiezieniu obrazu z Łucka do Lublina w 1945 roku i umieszczeniu go w kaplicy Zgromadzenia Służek NMP Niepokalanej, gdzie znajdował się do 2014 roku. W październiku tegoż roku przeniesiono wizerunek do kościoła pw. Matki Bożej Różańcowej w Lublinie.

Omawiana książka stanowi cenną publikację dotyczącą dziejów zarówno kultu obrazu Matki Bożej Latyczowskiej, jak i historii diecezji łuckiej. Autorka opisuje losy cennego zabytku, które w przedziwny sposób łączą się z losami Polaków zamieszkujących kresy II Rzeczypospolitej. Praca oparta jest na bogatym materiale źródłowym oraz literaturze dotyczącej podejmowanego tematu. Unikatowe fotografie i archiwalia cytowane w książce czynią omawianą pozycję jeszcze wartościowszą.

Krzysztof Perzyna

Instytut Historii KUL

e-mail: krzysztof.perzyna1987@gmail.com

---

² Oryginał wspomnianego dokumentu znajduje się w zbiorach Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL.